

## **Návrh**

### **na uznanie goralskej komunity žijúcej v Slovenskej republike za národnostnú menšinu**

Goralská komunita žijúca v Slovenskej republike nie je v súčasnosti uznaná ako národnostná menšina. Vláda Slovenskej republiky však v minulosti uznala už viaceré komunity žijúce v Slovenskej republike za národnostné menšiny. Ako príklad uvádzame ruskú národnostnú menšinu, srbskú národnostnú menšinu a vietnamskú národnostnú menšinu. Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 410 z 31. mája 2005 bola uznaná ruská národnostná menšina, resp. bol zmenený štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny a etnické skupiny v rozsahu pridania zástupcu za Zväz Rusov na Slovensku. Obdobný proces bol zvolený aj pri komunite Srbov žijúcich v Slovenskej republike, ktorá bola uznesením vlády Slovenskej republiky č. 91 z 3. februára 2010 uznaná za národnostnú menšinu. Poslednou uznanou národnostnou menšinou je vietnamská národnostná menšina, ktorá bola uznaná uznesením vlády Slovenskej republiky č. 287 zo 7. júna 2023, v ktorom vláda Slovenskej republiky zobrala na vedomie uznesenie Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť č. 292 z 28. novembra 2022 a zároveň explicitne uznala vietnamskú komunitu žijúcu v Slovenskej republike za národnostnú menšinu.

Zástupcovia goralskej komunity žijúcej v Slovenskej republike sa rozhodli využiť Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 na odprezentovanie existencie a akcieschopnosti tejto komunity formou kampane na uznanie goralskej národnosti v otázkach týkajúcich sa národnostnej príslušnosti.

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov sa v Slovenskej republike opakuje približne každých desať rokov. Pre národnostné menšiny je to dôležitý akt, pretože čísla, ktoré z neho vychádzajú, definujú početnosť, a tým aj kultúrnu, finančnú a politickú silu danej komunity. Je to dôležitá šanca prezentovať sa a byť videný.

Vzhľadom na fakt, že Slovenská republika neuznáva goralskú národnosť, pri prvej prezentácii výsledkov sčítania k uvedeniu údajov o tejto skupine nedošlo. Ľudí, ktorí si uviedli túto národnosť, klasifikoval Štatistický úrad Slovenskej republiky ako ľudí so slovenskou alebo neznámou národnosťou. Údaje však zachované boli, a na požiadavku boli sprístupnené.

V Sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2021 si goralskú národnosť značilo celkovo 5273 ľudí. Z nich menšia časť na prvom mieste (537) a väčšia na druhom mieste (4736). Tí, ktorí dali goralskú národnosť na druhé miesto, ju väčšinou kombinovali so slovenskou národnosťou. Vláda Slovenskej republiky v júni 2022 schválila uznesením č. 412 z 22. júna 2022 materiál *Interpretácia výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 týkajúcich sa národnosti a ďalšej národnosti obyvateľov*, v ktorom deklaruje, že odpovede na obe otázky o národnosti sa budú jednoducho a rovnocenne spočítavať.

Goralská komunita sa touto početnosťou umiestnila v pomyselnom strede poradia medzi národnosťami v Slovenskej republike. Obyvatelia, ktorí sa rozhodli uviesť si ako svoju národnosť možnosť „goralská“ nad rámec možností uvedených v ponuke, takto dosiahli vyššiu početnosť, ako niektoré z oficiálne uznaných národnostných menšín v Slovenskej republike.

Z dôvodu lepšej ilustrácie výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 prikladáme prehľadnú tabuľku:

| <b>Národnosti Slovenska</b> |             |
|-----------------------------|-------------|
| Maďarská                    | 456154      |
| Rómska                      | 156164      |
| Rusínska                    | 63556       |
| Česká                       | 45711       |
| Ukrajinská                  | 11037       |
| Nemecká                     | 8573        |
| Ruská                       | 8116        |
| Poľská                      | 5282        |
| <b>Goralská</b>             | <b>5273</b> |
| Vietnamská                  | 3282        |
| Moravská                    | 2049        |
| Chorvátska                  | 2001        |
| Srbská                      | 1866        |
| Židovská                    | 1838        |
| Bulharská                   | 1552        |

Možno konštatovať, že celkové číslo 5273 obyvateľov – aj keď nie malé v porovnaní s niektorými ďalšími menšinami – stále predstavuje iba menšiu časť všetkých Goralov Slovenska. Kým pre príslušníkov ostatných menšín bol výber národnosti iba formou kliknutia na vopred ponúknutú národnosť, Goralí ktorí zareagovali na túto kampaň museli vlastnú národnosť vedome odlíšiť od tej majoritnej a následne si ju nad rámec ponúknutých možností

dopísať. Nie je preto náhoda, že výsledky boli pre goralskú menšinu najviac priaznivé v regiónoch a obciach, kde robili osvetovú kampaň goralskí aktivisti či starostovia.

V nadväznosti na uvedené prikladáme aj prehľadnú tabuľku obcí s goralským obyvateľstvom podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021:

| #  | Okres | Obec                | Gorali | %   |
|----|-------|---------------------|--------|-----|
| 1  | NO    | Mútne               | 106    | 3%  |
| 2  | NO    | Novoť               | 138    | 4%  |
| 3  | NO    | Oravská Lesná       | 181    | 5%  |
| 4  | NO    | Oravská Polhora     | 62     | 2%  |
| 5  | NO    | Oravské Veselé      | 64     | 2%  |
| 6  | NO    | Rabča               | 101    | 2%  |
| 7  | NO    | Zákamenné           | 99     | 2%  |
| 8  | TS    | Hladovka            | 89     | 9%  |
| 9  | TS    | Suchá Hora          | 146    | 10% |
| 10 | KK    | Červený Kláštor     | 43     | 20% |
| 11 | KK    | Jezersko            | 9      | 12% |
| 12 | KK    | Kežmarok            | 66     | 0%  |
| 13 | KK    | Lechnica            | 39     | 15% |
| 14 | KK    | Lendak              | 529    | 10% |
| 15 | KK    | Majere              | 9      | 8%  |
| 16 | KK    | Malá Franková       | 34     | 18% |
| 17 | KK    | Matiašovce          | 130    | 16% |
| 18 | KK    | Reľov               | 44     | 13% |
| 19 | KK    | Slovenská Ves       | 51     | 3%  |
| 20 | KK    | Spišská Stará Ves   | 161    | 7%  |
| 21 | KK    | Spišské Hanušovce   | 106    | 14% |
| 22 | KK    | Veľká Franková      | 109    | 32% |
| 23 | KK    | Zálesie             | 15     | 18% |
| 24 | PP    | Poprad              | 118    | 0%  |
| 25 | PP    | Ždiar               | 114    | 8%  |
| 26 | SL    | Forbasy             | 62     | 14% |
| 27 | SL    | Haligovce           | 149    | 23% |
| 28 | SL    | Hraničné            | 63     | 33% |
| 29 | SL    | Kolačkov            | 369    | 29% |
| 30 | SL    | Lacková             | 53     | 34% |
| 31 | SL    | Lesnica             | 117    | 24% |
| 32 | SL    | Mníšek nad Popradom | 55     | 9%  |
| 33 | SL    | Nižné Ružbachy      | 68     | 11% |
| 34 | SL    | Nová Ľubovňa        | 572    | 19% |
| 35 | SL    | Stará Ľubovňa       | 166    | 1%  |
| 36 | SL    | Veľká Lesná         | 102    | 20% |

Zástupcovia goralskej komunity žijúcej v Slovenskej republike následne zaslali vláde Slovenskej republiky Žiadosť o udelenie štatútu národnostnej menšiny (príloha č. 1). Táto informácia bola ústne podaná členom Rady vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny na jej zasadnutí dňa 27. januára 2025. Rada vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny vzala informáciu o Žiadosti zástupcov goralskej komunity žijúcej v Slovenskej republike o udelenie štatútu národnostnej menšiny na vedomie uznesením Rady vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny č. 5 z 27. januára 2025 (príloha č. 2).